

Közlönyünk minden nap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordantozó sz. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

A polgári függetlenség Udvarhelyszéken.

Udvarhelyszék, 1872. február 26.

Társadalmunk körjelei aggasztó mérvben jelentkeznek. Egy válság küszöbén állunk, mely morális életünkre a szegény bolygót készül rányomni. Maholnap kimegy a tisztességes hangdialból. Maholnap az önértékes, de szerény ember számúzeve érzi magát a közéletből. A közvélemény átalakra terelődött, s ha marad egy-egy szilárd jellem, mely a nyaktörés veszélybe vakon nem rohan: a véleményt cserélt tömeg által **hütelenné** bélyegeztetik — s köszönje meg, ha a megvetés és számalommal beérheti.

De szölnök nevén akisertet, mely lidércnyomással nehezül társadalmi életünkre. E mondva született amphibium, mely a divide et impera keresztívében idegen papok által íratott be székünk anyakönyvébe: a **független párt**. Mire valók is volnának a szavak, ha még gondolatainkat se tudnók elfedezni velők?! Igen, a mi független uraink szavai és tettei annyi ellentmondást foglalnak magukban, hogy ha cselejikkel tisztába akarunk jöni, okvetetlen utó gondolataikat kell fürkésznünk. Azon ban tavol legyen tőlünk e hálátlan foglalkozás. A ráfogásokból e nemzedéknek elege kijut. Nem akarunk mi is valamiképp e hibába esni.

Az ügy, a melynek védelmére gyöngye karunkat emeljük, sokkal szentebb, hogysem a személy és partorzsalkodás terére hurcolni elég erőllene lennünk. Mi nem akarjuk sem semmiféle hivatali, sem semmiféle honmentő candidatusnak álmait megzavarni. Versenyvársak semmiféle tekintetben nem vagyunk, sőt még az arra való vágy sem hozza hullamzásba keblünket. Vagy ha kell, tovább megyünk és elfogadjuk bona fide a zsákodi hegyek viszhangját, hogy t. i. Udvarhelyszéken nem országos, hanem keblű pártusa foly, — vagy ha e kényelmetlen bizalmasság terhükre van, elmegyünk a legvégsőig és elhisszük a mennyre esküvőknek, hogy ez csakugyan nem családi politika. Sőt higgyék el uraim a honfű lelünk még e kényes és kétes kérdésben sem terbeli; vajjon ki lesz az alkalmi bíró, ki a főjegyző, kik a minorum gentium planetái (hisz ezek úgy sem bírnak saját fejnyvel), lesz-e valamelyiknek a tekintély sine qua non-jául négyes fogata, vagy lesz a **paraszt törvényszék** mellett egy booskoros közgazgatásunk is? ... Mindezen concessiókért pedig csupán csak annyit kérünk viszonzásul, hogy ez egyetlen ügyben ez egyetlen egyszer szenvedélytelenül és tárgyilagosan válhassunk szót.

Az ügy komoly és szent, de tárgyalása azért egy kissé kényes önkre nézve, mert legelőbb is egy szemrehányással kell kezdenünk. Önök a magassabb közérzés méltó indignációjára és saját maguk erkölcsi vereségére azt a rossz haditaktikát követték, hogy apró csatározásban igen nehéz fegyvereket használtak s fontos ügyünk sokkal meszszebb hordtak, mint ezt rövidlátásukban előre kiszámították volna. Ha az ország; vagy a birodalom sorsa feletti pártusukban a versenyző honszerem szenvedélyes rohamaiban olykor polgári erényeket látunk legázoltatni, sajnáljuk, de igyekeznünk megfoghatóvá tenni magunknak. Ha azonban egy széki választmányi összeállításánál, tehát tisztán keblű administratívális kérdésben azt az elvet halljuk proclamálni, hogy **a tanár, pap, bíró, szóval semmiféle tisztviselő sem bír a polgári függetlenséggel azon mértékével, mely egy bizottmányi tagban megkívánatik**, s ha ez elvet az önk táborában valgo így halljuk variálni: **minden tisztviselőt fel kellene** akkor uraim egyuttal idejekorán proclamálni kell a modern társadalom agyafurtságát, mindenféle jogphilosophia magyára-hordását s hadd kezdődjék mentől hamarabb a bellum omnium contra omnes! Ez az önk logikájában a természetes consequentia, csak siettetni kell a lélektani műfolyamot. Önök uraim megtagadják az emberiség egy osztályában a polgári függetlenséget akkor, a midőn tudják, hogy ez osztály hivatása éppen az emberi és polgári erények fejlesztése és védelmében áll. Avagy önkök szerint lehet valaki igazságos bíró a hivatalban, szabadszelleme tanár a tanzóken, de nem szólhat függetlenül az utosnáláshoz, a közjó előmozdításához? Azért fáradjunk tehát hosszú éveken át, fejlesztve tehetségeinket, küzdve a nélkülözés iskolájában, de bérbe nem adva szabadságunkat és függetlenségünket, hogy egyszer csak elé álljon egy hivatal-hajhász s tele torokkal kiáltson a nép fülébe: „papod, a ki lelki igényeid bizományossa, — bírád, a ki vagyond és jogaid öre, — tanítód, a kinek kezében gyermeked jövője — a mily mértékben tette magát állására képessé, azon mértékben tett polgári jogainak gyakorlatára képtelenné?!“ ... Vagy azt hiszik önkök; hogyha már a hivatal és pol-

gári függetlenség csakugyan kizárnák egymást s a kettő között választanunk kellene: ne bírnánk annyi önértéssel, hogy az utóbbit válasszunk? Mi a munkához szokva vagyunk s higgyék el, hogy a fekete kenyér mellett sem cserélnek önkök honszerelmet és zsíros fát! S ha a győzelemben önkökkel és a bukásban egy Nagy Lajossal és Marosival kellene osztoznunk, biztosok lehetnek, hogy a zsákmanýból részünkön könnyű szívvel odahagyva, későzömest csatlakoznánk a legyőzöttekhez. De jól tudjuk, hogy önköknek ez okoskodás nem fér a fejökbe. Azért lássunk egy párt a könyvekből. Önkök azt mondják a mostani hivatalnokokról, hogy nem függetlenek s önkök egy része még kényesebb természetű hivatalra készül. Azt kérjük tehát, hogy ha megválasztattak, azon a perezen tul fognak-e többé infallibilis függetlenségükkel kérkedni? Lám, lám! a hidat maga mögött egy tábornak sem jó felszedni.

Vagy helyezkedjünk az önkök álláspontjára és tegyük fel, hogy a polgári függetlenség egy részét a hivatalnak feláldoztuk. Vajjon nincs-e — ha nem nagyobb, de legalább akkora mértékben ugyanaz a nagybirtoknál az önérték által korlátozva? Avagy említsem-e csupán a közteherviselést a keblű rovatokban?

Vagy hogy saját maguk verjék meg magukat: állásánál fogva miért bír nagyobb polgári függetlenséggel az a néhány pap, a kik az önkök táborában várják a Messiást? ...

Az elveknek ez arculpása különben csupán önkök önbálványozásának tudható be. Önkök azt hiszik uraim, hogy a miniszterium fennállása van ahöz köve, hogy önkök hivatalt ne kapjanak — s így az mindent megtesz önkök megbuktatására hivatalnokai által. Legyenek nyugton uraim! Nagy tetteik még igen kevesek s bakklövésük sem elég nagyok arra, hogy a Kárpátok neveiket hangozzák vissza. Miniszteriumunk véletlenül az önkökkel sokkal fontosabb és sürgősebb ügyekkel van elfoglalva — s így önkök bátran felkapaszkodhatnak az ugorkafára. Óhajtuk is szívünköl, hogy munkát kapjanak, hadd tanulják meg inkább becsülni a munkás embert s kimélni annak polgári önértéket.

Még egy körülmény van, a melyet nem hagyhatunk szó nélkül. A bizottmány a széki keblű ügyeit intézi s ezek közé tartozik — a mint tudjuk — a **nevelésügy** is. A bizottmány keblében t. i. egy állandó **nevelésügyi-tanács** működik. S hogy ez ügy mennyire fontos a széki területén, arról a nép könnyen ámithatóságából éppen önkök győződhetek meg leginkább. S vették-e önkök a választásoknál a nép ez életkérdését tekintetbe? Oh az önkök hazafi szíve annyira dobog a népnevelés ügyért, hogy a tanügy teréről egyetlen egy embert se vonnának el, nehogy a bizottmányi kötelességek hivatali kötelességeiben gátolják.

Független, mert személyileg nem érdekelt, de polgári önértékükben melyen sértett szemlélt voltunk az eseményeknek s végre is kiskorúagunk és elmaradottságunk fájó érzete ébredt fel bennünk és ösztönözött egy vetet kiáltani a fejteln rohamba a legszentebb tulajdon, a **polgári függetlenség szent nevében!**

Dixi et salvavi animam meam.

Homo.

Pest, febr. 26.

E hó 24-éről kélt soraimban tett ígéreteim bevaltásaul szabadon a tegnapi tartott országos iparos gyűlésről néhány szóval megemlékezni.

Az ismerkedési estély, mely szombatn tartott a redoute tanácsstermében, már eléggé jellemző az azt követő gyűlést, a mennyiben már akkor is oly szenvedélyes és zajos pártmélet-nyilvánításokat hallottunk, melyek mindenhová — de ismerkedési estélyre éppen nem illenek be. Az egybegyűlt képviselőket (a megyékből küldötteket értjük) a szenvedély annyira elragadta, hogy már itt is elnökválasztáson törték fejüket. És a többség valóban **Vida**-csot éljenezte, mint a tartandó ülés elnökét.

De térjünk át magára a gyűlésre. Délelőtti 10 órakor nyitlott meg a vigadó helyiségekben, 463 igazolt tag jelenlétében.

Több országgyűlési képviselő jelenvolt, így láttuk Jókai Mór, Horn E., Majoros Istvánt, Falkot és többeket.

A központi bizottság elnöke: Streimann J., Gyöngyösről, nyitotta meg a gyűlést, s megnyitó beszédében üdvözölte az ország több pontjából egybegyűlt küldötteket, reméli, hogy a gyűlés minden szenvedély és tárgy fontosságánál fogva higgadtan fog megkezdelti s tovább folytatni.

Az ismerkedési estélyen — mint láttuk — elhamarkodott dolog volt már előre elnököt választani, mert a gyűlés másként gondolkodott, a mennyiben Bede György (ki karellőknek választatott) indítványára a köz-

ponti bizottság alelnöke: Streimann József választatott meg elnököt.

Mudrony Samu a gyűlés jegyzőjévé választatott, következett a központi bizottság program felolvasása, mely után Nagy Antal kelt fel, s emelt szót.

Ő hiszi, hogy az országgyűlés, a mai gyűlésben nyilvánított nézeteket és kívánalmakat figyelembe fogja venni. E célból ipar-törvényjavaslatot terjeszt elő, melyet kár azonnal tárgyalás alá venni.

Sok beszéd, és ellenbeszéd után végre Ráth Károly által tett indítvány folytán, abban állapodott meg a gyűlés, hogy:

Miután az ipartörvényjavaslat tárgyalása nem a jelen gyűlés feladata, erre egy külön bizottmány választandó, melyet azok felett véleményt lesz adandó.

A központi programban javaslatba hozott „iparpárt“ alakulása ellen többen szólaltak fel, és annak céltalanságát és káros voltát fejtegették.

Bakay indítványára az előterjesztett szervezeti javaslat szövege, (a párt alakítására a közelgő képviselő választásoknál, valamint annak érdekében teendő intézkedések elhagyásával) elfogadott, s lélecsültnek nyilvánított ki az „iparszövetség“, melynek vidéki és központi bizottságok utján az ipar ápolása leendő feladata.

Ezek után a gyűlés szétoszlott.

Csodáljuk, hogy e gyűlés, melynek előestéje oly igen politikai színezetű volt, ez alkalommal nem állott politikai jelleget, s ez mindenesetre a legfőbb érdeme mit kivivott.

Csikváry Jákó.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. Pénteken kezdik meg a költségvetés tárgyalását a birodalmi tanácsban, hol ez és a galicziai kiegyezés fog lesvét előtt befejeztetni. A delegatiók összeülése után augusztus vagy szeptemberben a választási törvény és a bankügy fog tárgyalatni.

Brüsszel. Bismarck jegyzéket intézett a belga kormányhoz, azt kíváná, hogy a luxemburgi vasúthálózat egy német társaság kezelése alá adassék.

Athen. A választások előestvéjén az ország négy katonai parancsnok alá rendeltetett.

Legujabb táviratok.

Berlin, febr. 26. A „Nord Allg.“ tiltakozik azon szemrehányás ellen, hogy ő a galicziai egyezkedésről irt korábbi elmékedése alkalmával más államok belügyeibe beavatkozni szándékozott volna s oda nyilatkozik, hogy az osztrák-magyar birodalmi és Németország viszonyainak fejtegetése nem involválja a szomszéd és barát során való részvét meliözését.

Páris, febr. 26. Gambetta — a bonapartista tüzelmekkel szemben — a balpárt tagjait pártértekezletre hívja meg, hogy a köztársaság végleges onsolidálásának módjaita iránt megállapodjanak.

Konstantinápoly, febr. 26. A sultán és a kormány elleni összeskúvésben magas méltóságokat viselt, de ki-tett személyiségek vannak bebonyolítva; közülök sokan elmenekültek. A nagyvezér állása meg van rendelve. A sultán igen lehagoltnak látszik.

Antwerp, febr. 25. A szabadelvűek meetingje elhatároza, hogy Chambord grófnak Antwerpenben tartózkodása ellen Tiershez tiltakozást intézend. Este a demonstratiók és ellendemonstratiók folyvást tartottak. Egy népesoport beveré a katolikus munkás-casino ablakait. Este minden lecsendesült.

München, febr. 26. A képviselőház kétharmad szótöbbséggel elfogadta azon törvényjavaslatot, mely mozgósítás esetére a hadsereg ló-állományát kiegészítetteti rendeli.

Bécs, febr. 26. Az alkotmány bizottságban megkezdődtek a részletes viták a galicziai határozatok felett.

Helyszínelés Erdélyben.

III.

Mit nyernek a helyszínelők ennyi türes, ennyi nélkülözés és küzdelem után? Pár forintot! vagy, ha a helyszínelés bevégeztetett — laupast! Ez hát azon erény, melyet a világ halának nevez, mely az érdemet kellően méltányolja, mely az ember és ember közt a választalat lerontá, s az emberi társadalom alapját megveté?

De ez nem véteik tekintetbe a felsőbb hatalom által! Mert daczára az esőzés által sokszor megakasztott munkálatnak, daczára az életrontó léggel megtölt szál-lásnak, daczára az ezekből származó gyakori betegeskedésnek: kívánja, sőt egyenesen parancsolja, hogy a munkálatokról napló vezetessék. Van ebben valami magasztos s jogos kívánat. De ahhoz, hogy — midőn egyik, másik helyszínelő a terhes munkaszorító körülmények és életmésztő légben hivatalos kötelemeinek lelkiismeretesen megfelelő igavonóbarom módjára dol-

Hirdetési díj: 6t hasábol garmond sorért 6 kr s egyszeri behatás után 30 kr. helyegő. Hirdetések felvételnek: Helyben a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és keresztesi papirkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Királyutca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppellik Alajosnál (Wall-utca 22. sz.) Rudolf Mosse-ot. Zeitungs-Agent (Stadt-Steilstraße 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttgart. Nyitlteri cikkek: sora után 20 kr. előleg be-küldése mellett a szerkesztőséghez ézimerendők. Előfizetések s híradási díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

gozva lebetegszik — napidíjának nagyobb részétől fosztatik meg, mit szől az emberiség? Tehát nem szabad betegnek lenni, ha felakarja tartani családját?

Két körülmény, két pont életbeléptetésé nyíthatné csak a nyomort: az az a szálkóznak, mely

Egyik a felsőbb rendelelszabta kötelemeit hanyagul elodázó járási szolgabírák hivatalaik lelkiismeretes betöltésére való utasítása és szoríttatása a szállásberendezés, a természetben járó közszolgáltatások pontos s rendes kiszolgáltatása, s az istentelen rossz utak helyreigazítása tárgyában, hogy a bizottmányok, ha az egyik községet bevégezték, másikba tudhasanak minden akadály nélkül költözködni, s ha a főbiztos egyik, másik bizottmány munkálatait átnézendő — utazik: ne kényserüljön önmaga igazságtalrai az utat és hidakat, mint ez a marosludasi szolgabírói járásban történt.

Másik a tíz évig hűségosen szolgált, még el nem nyomorodott s munkaképes helyszínelők senatusba vagy más államhivatalba helyezése, az elnyomorodottak s szolgálni nem képesek nyugdíjazása, a tíz éven előlők, ha telekkönyvi vizsgát tettek le: senatusba alkalmazása, ha nem? Legalább 3 évi volt fizetésükkel végkielégítése, s helyszínelés folyama alatt az érdemesbek évenkénti juttalmaztatása; mert a helyszínelők a haza és nép javára működnek, nem falusi vagy városi, de nem is megyei, hanem kir. állami tisztviselők.

Nevezett két pont életbeléptetésé számos helyszínelő hivatalnokot mentene meg a nyomortól, számosat az idő előt-bekövetkezendő halaltól. Mert mire jut azon helyszínelő, ki tíz évig fáradzott e pályán? Mire jut kérdem az ilyen, ki nem hogy valamit szerezhetett volna, de családját is átig volt képes fenntartani? — Mert hiszen a helyszínelő magasabb árért juthat valamely cikkhöz az oláh községben, mint városban, mely körülmény egyedül azon befolyásnak eredménye, melyet gyakorol a népre a pap vagy daszkál, midőn azzal világosítja fel azt, daczára a telekkönyvi bizottmány által kellőleg megíratott telekkönyvi oktatásnak, hogy a telekkönyvi munkát folytán csak adója nagyobbíttatik — ebből származik aztán a nevezett eljárás és gyűlölet. Mi másra juthatna ily körülmények közt a helyszínelő, a családós helyszínelő, mint koldusbotra! Mert tíz évi szolgálat a helyszínelési pályán jobban megíratja az egyént, mint más pályán ötven.

A főorvoslat tehát a nyomor enyhítésére, a méltánylat emberies alkalmazására az említettem két pont, melynek betöltésén tündökölni fog az igazság szenytelen arca. Így lesz az érdemetek puhatóló mérték, olyan, a milyennek lennie kell, így fog az egyéni kozbiztonság magasztosabb fogalomban jelentkezni.

Egy öreg helyszínelő.

Torda, febr. 27.

Mielőtt tüzetes tudósítással szolgálhatnánk, egy balesetről kell e lapok utján a közönséget értesíteni, mely az épen folyamában levő bizottmányi gyűlés alatt, különben eléggé tisztelt pátronusunkat, az erdélyi baloldali vezérérffát, Tisza Lászlót érte. Bevalljuk, hogy annak csekély erőnk s tehetségünk szerint eszközöl is voltunk. A szervezés alatt történt kibékülés rejtelmés intenciói tehát a legelső kedvezőnek hitt alkalommal napfényre hozattak. Meg kellett erősíteni a pártot a bizottmányba is, a tisztikarba is, s azután a megye égető bajait ignorálva, kozjogi kérdésekkel impregnálni ujból a levegőt s ha valahogy többségre juthatnánk, magunkat, mint a megyei közvélemény omnipotens bajnokait mutatni bé a követválasztások előestéjén sat. Kettőt feledezt ki a tisztelt pártvezér számításából: egyiket, hogy Tordán ma más szemmel néztek, mint nézték három év előtt, nimbusának fénye foszladozik, s csillaga elhalványult; másikat, hogy a bizottmány értelmisége tudja, kivel van dolga, s magát egykönnyen rászédetni nem enged. Így történt, a földolgra térve, hogy T. L. indítványa, mely szerint a virilis intézmény eltörlésére az országgyűléshez kérvényt intéztetni óhajtott a megye által, nemcsak kicsiben, hanem nagyban meghukkott. Az érielmesebb baloldaliak közül többen cserbehagyták mesterüket, s csak is a passivistanemzetiek csatlakozásával tudott 33 szavazatot kisajtolni 68 ellenében. Valóban, ez nagy baj: gyászos báber.

r. l.

Kolozsvár szabad királyi város

közigazgatási szervező-rendszabályzata.

(Folytatás.)

Belső rendőrség.

(Külön javallat. III. Resz.)

II. FEJEZET.

Személyes batorlet.

50. §. Az életmszerek hanyags, vagy drágasága az emberek életét és egészségét szintén veszélyezteti. Mit keljen a drágaság alatt érteni, minő okból ered, minő eszközök által lehet annak elejét venni, és minő intézkedések szükségesek, ha a valódi drágaság vagy élelemhiány be áll? mindezek a közigazgatás és az állami kormány illetőséghez tartoznak; a helyi rendőrségnek teendői e tekintetben következnek.

Ugyel, hogy az élelmiszereket a városra hozó idegeneknek és vidékieknek árúik lerakására a városban alkalmas helyek jelöltesse ki, azok a város kapuinál és vámsorompóknál a haszonbérlettel kellemetlen zaklatásainak ne legyenek kitéve, illetéktelen vámolásokkal ne terheltesse.

b) Intézkedések létesítsenek, hogy a szatócsok, kik kicsinyben az élelmiszereket árúlják, és a kufárnék az árúcsikket előre be ne vásárolják; tiltassék meg nekik a város végére kimenés s. o. t. a vásárra jövőkre leselkedés és csak a meghatározott órá eltelte után engedessék meg ezeknek a vásárlás.

51. §. A rendőrség tartozik a polgárok személyes szabadságát is minden megszorítás ellen védeni, azért is: a) az idgen hadszolgálatra való álnok és erőszakos toborzást megtiltja és akadályozza, —

b) ügyel, hogy senki hamis ígéretek és kecsegtetések által kivándorlásra el ne csábítsassék, —

c) megakadályozza, nehogy kerítő asszonyok a nálok levő leányokat akarattal ellen a kéjelgő életben azon ürügy alatt, hogy nekik tartoznak, visszatartóztassák, s örködik, hogy kéjűkkel az üzérkedő asszonyok ne üzérkedjenek, ártatlan leányokat, férjes nőket fajtalan életre ne csábítsanak, s egyáltalában, hogy a meggyalázó életmód (prostitutio) szűk korlátok közzé szorítsassék, és a közérköcsiség minél inkább megóvassék.

d) A rendőrség arra törekedjék, hogy a személyes szabadságot csak bírósági meghagyás folytán korlátozza, a befogottat az ezt illető határozatot 24 óra alatt tudatni tartozik, ha valakit bírói végzés nélkül tartóztat le, siesen a bírói eljárás megindítását szorgalmazni.

e) Minden polgárnak háza, hajléka szent és sértetetlen; azért a házkutatási és eldobozási esetekben a rendőrség mindig csak illetékes bírói határozat folytán jár el; ha pedig halasztást nem szenvedő ügyben a rendőrség házkutatást visz végbe, ezen cselekvény indokait az érdekeltnek, ennek kíváratára 24 óra alatt kiadni tartozik. A rendőrség önhatálmánál fogva is tarthat házkutatást oly egyénekkel, kik ellen az elfogatási parancs ki van adva, a ki valamely büntény, vagy vétség miatt tetten éretett, vagy a ki ellen a rendőrségnek alapos gyanuja van, hogy valami büntényt elkövetett, vagy annak elkövetésében részes; ily eljárásért azonban a rendőrség mindig felelős.

f) Védelmet nyújt a rendőrség oly gyermekeknek, gondnokoltatnak, kikkel a szülők, gyámok, gondnokok elegendő alap nélkül kegyetlenül bánnak, azokat bezárják, gyűlöletes életmódra vagy házasságra kényszerítik.

52. A cselédek és házi gazdák közti viszonyra nézve a rendőrségnek kétféle feladata van:

a) hogy a házi gazdák tekintélyét fenntartsa, s azokat hűtlen, engedelten cselédek ellen biztosítsa, —

b) hogy a cselédeket is a méltatlan és embertelen bánás és elnyomás ellen védje.

Mindkét célnak elérése végett a rendőrség további utasításig tartja magát szorosan az 1856. július 1-én kibocsátott és Erdélyre is kiterjesztett cselédrendtartáshoz, s azon szabályok szerint intézi el a cseléd és gazda közt előforduló egyenetlenségeket, azon módosítással, hogy a 41. §. a szolgálati szerződésből eredő egyenetlenségeket az illető törvényesek élébe utasítván, minél ezen szabály később módosítottai, a rendőrség ezen

szűk rendelkezéssel ne tarisza magát, hanem a szolgálati viszonyból keletkezett minden ügyleteket, tehát a szegődési bér iránti igényeket is sommás uton lássa el és rendőri jogszolgáltatást gyakoroljon, kivéven súlyosabb és a cselédi rendtartásban nem foglalt eseteket, melyeknek elintézését utasítsa a bírósághoz.

53. §. Végre a rendőrség köteles az egyén polgári becsületét, mi annak legdrágább kincse, minden megtámadás és sértés ellen védeni, tehát meg nem engedni, hogy némely emberek foglalkozásuk, születésük vagy kiállott büntetésük miatt gunyval, becstelenséggel illetessenek; megelőzni, hogy valaki a színpadon a közönség nevetésének és gunyjának kitéssék; oly iratok által, melyek gonosz rágalmozásokat foglalnak magukban, megsértessék, az ily iratokat panasz következtében lefoglalja és szerzőjét megbünteti.

Felhívás.

A székely-kereszturkői néptanítók egylete, mely remélhetőleg nemcsak egy általános udvarhelyszéki tanító-egylet szervezetében, mint fők-egylet fog beleolvadni, a maga körében egy segélyegyletet szándékozik felállítani. Köztudatu dolog — s leginkább maga a tanítói testület tudja és érzi azt — hogy a népnevelésügy előhaladásában a legelső és legnehezebb akadály a néptanítók nyomorúságos anyagi helyzete. Ilyen körülmények között az anyagi élethez, egy csaknem minden életet felfémestő súlyos küzdelem: vajjon maradhat-e még belőle valami az ügynek is — s az a valami elég-e egy oly szent ügynek, melyhez egy nemzeti jobblét minden szép reményei vannak fűzve? Daczára annak, hogy a tanító-egylet erősen meg van győződve a felől, miszerint a tanítók anyagi helyzetének kérdése, első sorban közös nevelésügyi kérdés, s csak aztán, szorosabb értelemben vett személyi vagy testületi is: mindazonáltal, szomorú anyagi körülményei közt sem akar jajveszkelés, recriminálás vagy gyámolatlan esdekések által, csak a külső segélyben keresni minden menedéket, hanem először is az önségélyhez folyamodott, s így fogamzott meg ezen tanító-egylet kebelében, a tanítói segélyegylet eszméje, mely első sorban a segélyegyleti rendes tagok — tehát a tanítók — évi részvényjükből szándékozza létrehozni a tanítók segélyzését eszközözendő pénzalapot. Azonban éppen ama fenntebbi erős és már csaknem országos meggyőződésre hivatkozva, miszerint a szegény néptanítókknak nyújtandó anyagi segély, első sorban magának a népoktatás ügyének hajt kamatokat, nem lehet, nem szabad fölténnünk azt, hogy az ország, s különösen e vidék értelmisége és hazafias érzülete ne akarna pártfogása alá venni egy ilyen egyletet. A székely-kereszturkői tanító-egylet nyílt homlokkal és emelkedett önértéssel folyamodik ehhez a külsősegélyhez, tehát a nagy közönség anyagi támogatásához, mert tudja, hogy a nyújtandó segélyben több része lesz az iskolának, mint a tanító-személyének; mert tudja, hogy az a segély kivált a szülőkre nézt, valamint ezek egyesületei a politikai és egyházi községeknek nézt is; színtén nem egyéb, mint valóságos önségély, mennyiben áldozatuk, saját legszentebb érdekeiknek hozott áldozat leend. Hogy ez a szent meggyőződés csakugyan él is mi közöttünk, ennek örvendetes biztosítékul szolgál e vidék egyik szerény — de valódi hazafias érzelmekben gazdag — egyéniségének, újszé-

keli Rafai Károlynak azon 200 forintnyi szép adománya, melylyel a segélyegylet pénztárának nemcsak anyagi, hanem erkölcsi tekintetben is valóságos megállapító-jává lett.

Azon nemes érdeklődés és buzgó áldozatkészség, melyet t. cz. uraságod a népnevelésügy iránt tanusítani szokott, följogosít azon reményre, hogy saját hatáskörében, ezen egylet anyagi és erkölcsi támogatására nézt, egész befolyását felhasználja sziveskedend.

Az egylet céljainak, valamint a nyújtandó segély és támogatás módzatának világosabb ismertetéseül, jónak látjuk az alapszabályi tervezet idevonatkozó részét, egész terjedelmében közze tenni.

Kelt Székely-Kereszturton.
A székely-kereszturkői néptanítók segélyegyletének bizottsága.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, február 28 1872.

— Az országos honvédség-egylet f. hó 25-én tartott közgyűlését gr. Andrássy Gyula külügyminiszter nyitotta meg. A honvéd rokkantak illetőleg azok özvegyeinek adandó nyugdíj alapjául a közös hadseregnek megszabott 1—5 évig terjedő szolgálat után járó legkisebb illetmények vétetvén fel a rokkant honvédsztek részére a következő évi nyugdíj összeg állapított meg u. m.: ezredes 441 ft, alezredes 357 ft, őrnagy 315 ft, százados 264 ft, főhadnagy 241 ft, hadnagy 237 ft. Az ő felsége által honvédség-egylet célra engedélyezett államsorsjáték jövedelméből átvett az egylet 245,008 ft 24 krt. Az egylet vagyonálladéka 1872. évi február 15 én 397,800 ft 51 krt tett. A számadásokat vizsgáló bizottság indítványára gr. Andrássy elnöknek jegyzőkönyvileg szavaztatott köszönet azon buzgalmaért, melylyel ő felségénél az államsorsjátékra való engedélyt kieszközölte.

— Ő Felsége a király vasárnap hosszas magán kihallgatáson fogadta Magyarország hercegprímását, ki ugyanakor a kir. ebédre is hivatalos volt.

— Király Ő Felsége kedden Godöllőre volt menendő. Vasárnap Gizella főhercegnő társaságában érdekel nézte ő felsége végig Carré lovartársulatát.

— A kézdí-orbai választó kerület ellenzéke e hó 24-én tartott értekezletén az országos partgyűlésre megválasztotta Csernaton Lajost, b. Szentkereszti Zsigmondot Horváth Ignácot, Csia Karolyt, Forró Albertet, és Pécsa Ferencet.

— Korona őrség. Vasárnap az új korona őrség megkezdte szolgálatát. Hat ember teljesen felszerelve és felfegyverkezve elfoglalta az őrségi szobát a királyi lak belsejében, azon terem előtt, melyben a koronázási jelvények őriztetnek.

— A vasuti üzlet megkötötte és a szerződések aláírtak. A szerződésekben megállapított összeg nem megy 200, hanem 160 millió frtra, melyből 80 millió elsőbbségi kötvényekben 84 árkelet mellett, 40 millió részvényekben Lit. A. és 40 millió részvényekben Lit. B. bocsátatnak ki. A károlyváros-flumei pálya 23.600,000 frton vásároltatik meg, a zákány-zágrábi pálya a kiadási költségen váltatik meg. A pénzszerzésért az anglo-csoport egyedül kezelsedik. A többi pont részvénytársula-

tok alakítására vonatkozik. A törlesztési quóta 1/2%-re tetetett, miáltal a törlesztés 50 év alatt keresztülvitetik, míg alább 90 évre volt tervezve.

— A próbavilágítás a színházba ujonnan bevezetett légszűrővilágítással tegnap az illető bizottság és számos közönség jelenlétében fényes sikerrel ment véghez. A színház összes helyiségei 500-nál több lámpára vannak berendezve. Ebből a nézőtérén 150, a színpadon 252 fény ég. A szabályzó-szerkezet a legújabb javítások alkalmazásával készült, s minden nemű változtatásra képes, teljesen a kor színvonalán áll, minél fogva bátran elmondhatjuk, hogy színházunk világításán egy hason-nagyságu ilyenmű intézet világítása sem tesz tul. Vá-lalkozó Fährndrich ur kitűnő sikerrel oldotta meg feladatát, s elismerésemelől lelkiismeretességgel és buzgalommal — mint halljuk — a szerződésen tul is eleget tett kötelezettségének. Például a tetőre alkalmazott közép-világítás a költségvetésben csak 40 fénynyel van felvéve, a valóságban 61-ből áll. A nézőtér lámpáira alkalmazott szép üveggyöngyök sem voltak az előírászatba főlvéve.

A közönség köréből.

Nyilatkozat.

Alóltirt községi előljárók a K. K. idei 31. számában megjelent, Gy.-Szt.-Miklós 1872. január 28-án keltezett és x+y aláírással ellátott czikkkel szembe ezennel nyilvánítjuk, m szerint mi és illelőleg községek sem, G+A községi jegyző, sem senki más által rá nem bíratunk arra, hogy F. dulóbiztosnak évenként 80 ft szálaspénzt a községi pénztárból, s ezenkívül 2—2 öl tüzfát szolgál-tassunk, s rendre szolgálaliss ellássuk. — Saját ötletünk-ből folyt e tárgyban magunk között magánbeszélgetés, de az anynyiban is maradt. — A szolgaczim egyál-talában hibásan is van felvéve, mert csak egy küllőncz forgott szóban, melyet a községek hetenkint rendre állítsanak a levelek széthordására s a hivatal helyiségeiben a szolgai teendők végzésére. M. Déák Imre, bíró. Mihály-déák Lajos, jegyző. Péter István, bíró. Simon Gergely, helyi jegyző. Főrika Ágoston, bíró. Márton Ferenc, bíró. Nagy Imre, bíró. Konesag Márton, jegyző. Köllő Ignác, bíró. Domokos Miklós, jegyző.

Id. felelős szerkesztő: Sándor János.

NYILTTÉR.

(1868 óta)

okleveles fogorvos

MÁTHÉ DOMOKOS,

Bécsből;

lak. jelen. Kolozsvárt e hó 29-ig az „Európa“ szálloda 5 és 6. sz. Rendet fog és szájbajokban szenvedőknek nap. d. e. 9—12-ig d. u. 2—5 óraig. Szegénysorsuaknak ingyen.

Consultatiók és nyomtatott árjegyzé-
kek mindenkinek gratis. 18—25

Sz. 154—1872. 2—3 (413)

Árlejtési hirdetmény.

A déési m. kir. mérnöki hivatal irodájában folyó év márczius hó 15-ik napján délelőtti 10 órakor kövekező, a földméltságu m. kir. közmunka és közlekedési minisztérium által engedélyezett építkezés, nyilvános árlejtés utján — a legkevesebért vállalkozónak ki fog adatni. És pedig:

A kolozsvár-bukovinai államuton 87/8 — 9 mérföld között lévő a csicsó-mihályfalvi patak feletti 137. sz. hid ujonnan építése.

Ezen építkezés kivételére — az anyaggal együtt 3253 ft 96 kr van megállapítva. Építési határidőül két hónap van kitűzve, mely a munka átadása napjától számítatik. Erről vállalkozni kívánók azon hozzáadással értesítetnek, hogy a szóbeli árlejtést megelőzőleg, jelen építkezésre nézve alóltirt hivatalhoz — kellően felszerelt, 5% bántatpénzzel ellátott és bepecsételt írásbeli ajánlatok is benyújthatók.

A további árlejtési és építkezési feltételek ezen hivatalnál, a hivatalos órák alatt, megtekinthetők.

Déésen, 1872 febr. hó 20-án.

A m. kir. mérnöki hivatal.

Sz. 437—77. IV. 1872. 2—3 (415)

Hirdetmény.

A m. kir. táviradintézet folyó évi üzleti szükségletének fedezésére a következő anyagok, szerszámok és kellékek szükségsek:

- | | |
|----------------------|-----------|
| 1. Nagy telep üveg | 4000 drb. |
| 2. Kis telep üveg | 22800 „ |
| 3. Nagy anyag sejt | 25900 „ |
| 4. Kis anyag sejt | 137000 „ |
| 5. Nagy közép elem | 7500 „ |
| 6. Kis közép elem | 41300 „ |
| 7. Nagy horgany sark | 1500 „ |
| 8. Kis horgany sark | 4700 „ |

- | | |
|-----------------------------|------------|
| 9. Nagy rézsark | 1200 „ |
| 10. Kis rézsark | 3700 „ |
| 11. Papir tekercs | 157700 „ |
| 12. Csizsóló papir | 380 iv |
| 13. Özbör | 50 drb. |
| 14. Órás olaj | 380 üveg |
| 15. Nyomdafesték | 210 lencse |
| 16. Szerszám szekrény | 80 drb. |
| 17. Üveg tölsér | 80 „ |
| 18. Kézi balta | 140 „ |
| 19. Kézi fűrész | 140 „ |
| 20. Telep kefe | 400 „ |
| 21. Üveg kefe | 300 „ |
| 22. Huzal kefe | 200 „ |
| 23. Porzó ecset | 300 „ |
| 24. Törölköző kendő | 600 „ |
| 25. Törölő ruha | 600 „ |
| 26. Bélyegző tartó párnával | 80 „ |
| 27. Vas pénztár | 46 „ |
| 28. Papir kosár | 80 „ |
| 29. Pénz eszéze | 80 „ |
| 30. Ingás óra | 46 „ |
| 31. Petroleum lámpa | 80 „ |
| 32. Függő lámpa | 12 „ |
| 33. Rézgyertyatartó | 120 „ |
| 34. Olaj edény | 80 „ |
| 35. Lámpa olló | 80 „ |
| 36. Lámpa üveg | 470 „ |
| 37. Bádog tölsér | 80 „ |
| 38. Papir olló | 80 „ |
| 39. Favonalzó | 120 „ |
| 40. Fatentatartó | 120 „ |
| 41. Faporzótartó | 120 „ |
| 42. Porzócsésze | 80 „ |
| 43. Kézi kefepeprő | 80 „ |
| 44. Hosszunyelű kefepeprő | 80 „ |
| 45. Személtlapát | 80 „ |
| 46. Tűzlappát | 80 „ |
| 47. Tűzfogó | 80 „ |
| 48. Tűzkaparó | 80 „ |
| 49. Középkalapács | 60 „ |
| 50. Harapófogó | 60 „ |
| 51. Csipőfogó | 120 „ |
| 52. Laposfogó | 1070 „ |
| 53. Lapos reszelő | 60 „ |

- | | |
|-----------------------|--------|
| 54. Fűrészreszelő | 60 „ |
| 55. Lapos véső | 60 „ |
| 56. Középfuró | 120 „ |
| 57. Kis furó | 240 „ |
| 58. Csavar kulcs | 60 „ |
| 59. Közép csavar huzó | 60 „ |
| 60. Csavar fogó | 120 „ |
| 61. Csákány | 60 „ |
| 62. Ásó | 90 „ |
| 63. Vaslapát | 90 „ |
| 64. Bádog edény | 60 „ |
| 65. Szaruszeg | 6000 „ |
| 66. Munkás táská | 60 „ |
- Fölhivatnak mindazok, kik az elősorolt cikkek közül egyiknek vagy másiknak szállítására vállalkozni kívánnának, hogy kellő bélyeggel ellátott, lepecsételt írásbeli ajánlataikat, az ajánlott cikkek pecséttel ellátott mintáival vagy nagyobb tárgyaknál az cikkek pontos leírásával együtt legkésőbb folyó év márczius hó 30-ig déli 12 óráig a földmélvés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. minisztérium IV. (távirad) osztályánál nyújtsák be.
- Az ajánlatokhoz 10% bántatpénz csatolandó készpénzben, állampapirokban vagy az illető összegnek egyik vagy másik m. kir. adóhivatalnál lett letététét igazoló nyugtában.
- A benyújtandó ajánlatoknak „ajánlat távirada üzleti cikkek szállítására“ czímmel kell ellátva lenni és a borítékra részletesen feljegyzendő a befoglalt bántatpénz.
- A később benyújtott, vagy bántatpénz és mustra nélkül beadott ajánlatok nem fognak tekintetbe vétetni.
- Az egyései árak általában a m. kir. távirad központi raktárhoz Pestre leendő szállítást is bele értve számítandók, és a szállítási vállalt cikkeknek — megfelelő részletekben — folyó évi május 1-től kezdve legkésőbbben szeptember hó 1-ig be kell szállítatniok.
- A szállításra kijelölt cikkek mintái a rendes hivatalos órák alatt a m. kir. távirad központi raktárához Pestre leendő szállítást is bele értve számítandók, és a szállítási vállalt cikkeknek — megfelelő részletekben — folyó évi május 1-től kezdve legkésőbbben szeptember hó 1-ig be kell szállítatniok.
- Az elszigetelőkre nézve megjegyeztetik, hogy az eddig használt alakuaakon kívül

- | | |
|---|--|
| dai központi raktárnál (Pest, Józsefváros, Józsefutcza 10 sz.) megtekinthetők. | |
| A földmélvés-, ipar- és kereskedelmiügyi m. kir. minisztérium IV. (távirad) osztálya. | |
| Pest, 1872 február 20-án. | |

Hirdetmény.

Táviradai építési anyagok és anyagszerek szállítása tárgyában.

A m. kir. táviradintézetnek az 1872-ik év folytán végbeendő táviradai építkezésekhez ajánlat utján beszerzendő következő anyagokra és anyagszerekre lesz szüksége:

- | | |
|---|--|
| 12000 drb. egyenes tartóvas 9''' átmérővel. | |
| 48000 „ hajlított tartóvas 9''' „ | |
| 28000 „ vasanyás tartóvas 9''' „ | |
| 21000 „ vasanyás csavar 6''' „ | |
| 100000 „ feju facsar. | |
| 70000 „ közönséges csavar. | |
| 97000 „ porcellán elszigetelő. | |
| 8200 mázsa 5m/3 átmérőjű vashuzal. | |
| 110 „ 3m/m „ | |
| 100 „ 2m/m „ | |
| 200 „ főzeg (gyeps). | |
| 5 1/2 „ forrasztó ón. | |
| 160 drb. csigaszor. | |
| 84 „ forrasztó kemencze. | |
| 140 „ huzalkötő gamó. | |

Felhivatnak mindazok, kik az elősorolt tárgyak közül egyiknek vagy másiknak vagy egészben vagy részben való szállítására vállalkozni kívánnának, hogy a kellő bélyeggel ellátott, lepecsételt írásbeli ajánlataikat, melyekhez az ajánlott tárgy vagy tárgyak pecséttel ellátott mintáinak is mel-lékelve kell lenni, legkésőbbben folyó év márczius hó 15-iki déli 12 óráig a földmélvés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. minisztérium IV. (távirad) szakosztályához nyújtsák be.

Az elszigetelőkre nézve megjegyeztetik, hogy az eddig használt alakuaakon kívül

kettős harang elszigetelőkre is leendvén szükség, ezekre is kéretnek ajánlatok.

Az ajánlatokhoz 5% bántatpénz csatolandó készpénzben, állampapirokban a jelenlegi árfolyam vagy az illető összegnek valamelyik m. kir. adóhivatalnál lett letététét igazoló nyugtában. — Ezen bántatpénz az ajánlat elfogadása esetében a 10%-ben megállapított biztosíték összegbe lesz beszámítható.

A benyújtandó ajánlatoknak „ajánlat táviradai építési tárgyak szállítására“ czímmel kell ellátva lenni, és a borítékra egyszerűen feljegyzendő a befoglalt bántatpénz minősége és mennyisége.

Az árak általában Pestre vagy Budára a vaspálya indóházhoz, vagy Pestre a gőzhajó kikötőbe leendő szállítás beleértésével számítandók, mi azonban nem zárja ki, hogy egyes kisebb részletek más az építendő vonalok közelében fekvő helyre ne legyenek szállíthatók, mely esetben az erre vonatkozó további feltételek az illető szállítási szerződésbe fognak annak kiállításakor felvétetni.

A szállításoknak május hó 1-vel kell megkezdetni és aránylagos részletekben legfeljebb folyó évi augusztus végével teljesen be kell hogy végzve legyenek.

Oly ajánlatok, melyek a határidő után adatnak be, vagy melyek mellé a bántatpénz nem csatoltatik, ugyszinté azok is, melyek mellé miuta nem küldetik be nem fognak tekintetbe vétetni.

A szállításra kijelölt jelenleg használatban levő építési tárgyak mintái a rendes hivatalos órák alatt a m. kir. távirad központi raktárnál Pesten, Józsefváros, Józsefutcza 10. sz. alatt megtekinthetők.

A földmélvés-, ipar- és kereskedelmiügyi m. kir. minisztérium IV. (távirad) szakosztálya.

Pest, 1872 február hó 18-án.

Mai számunkhoz van mellékelve: „Karvázy Gyula gazdasági, kerti és virágmagvak raktárának árjegyzéke.“